

INSTRUKCJA

MINISTRA GOSPODARKI KOMUNALNEJ

z dnia 27 października 1951 r.

w sprawie sposobu obliczania oszczędności, wynikających ze stosowania pracowniczych wynalazków, udoskonaleń technicznych i usprawnień.

Na podstawie § 30 uchwały Nr 291 Rady Ministrów z dnia 14 kwietnia 1951 r. w sprawie wynagradzania twórców pracowniczych wynalazków, udoskonaleń technicznych i usprawnień (Monitor Polski Nr A-36, poz. 446) ustala się następujące zasady obliczania oszczędności uzyskanych z tytułu zastosowania projektów racjonalizatorskich w resorcie Ministerstwa Gospodarki Komunalnej:

§ 1. 1. Obliczanie oszczędności, wynikających z zastosowania projektów, obniżających koszty własne produkcji, następuje w trybie przewidzianym w § 25 uchwały Nr 291 Rady Ministrów z dnia 14 kwietnia 1951 r. (Monitor Polski Nr A-36, poz. 446).

2. Jako porównawczy koszt jednostkowy należy przyjmować koszt jednostkowy wynikowy z okresu (miesięcznego) poprzedzającego wprowadzenie w życie projektu racjonalizatorskiego.

§ 2. 1. Oszczędności powstałe przez zastosowanie projektów, mających wpływ na zmniejszenie norm zużycia materiałów, należy obliczać biorąc za podstawę różnicę wartości materiałów przed zastosowaniem i po zastosowaniu projektu.

2. W analogiczny sposób należy obliczać oszczędności, wynikające z wprowadzenia projektów dotyczących zastosowania materiałów zastępczych.

3. W przypadkach, w których projekty nie wpływają na zmniejszenie kosztów, lecz dają korzyści, wynikające z zastąpienia materiałów wybitnie deficytowych, wynagrodzenie należy obliczać szacunkowo (odpowiednio do rzeczywistej wartości projektu).

§ 3. Oszczędności powstałe przy zastosowaniu projektów, dotyczących całkowitego lub częściowego zastąpienia odpadami surowców bądź materiałów, należy obliczać przez porównanie różnicy ceny za surowce, względnie materiały, z ceną odpadów.

§ 4. Oszczędności powstałe przy zastosowaniu projektów, ulepszających lub wprowadzających nowe narzędzia (sprzęt budowlany i środki transportowe), które dzięki ich zastosowaniu przyczyniają się do szybszego wykonania robót bądź zmniejszenia nakładu pracy, należy obliczać na podstawie różnicy wynikającej z porównania wydatków poniesionych w związku z użytkowaniem ich przed i po zatwierdzeniu projektu.

§ 5. W odniesieniu do projektów, zapobiegających niszczeniu się mechanizmów (sprzęt, środki transportowe) bądź wpływających na zmniejszenie stopnia zniszczenia — roczną oszczędność stanowią różnice wartości zniszczenia przed i po zatwierdzeniu projektu.

§ 6. Oszczędności powstałe przez zastosowanie projektów dotyczących remontu narzędzi, sprzętu budowlanego i transportu obliczać należy na podstawie

różnicy kosztów własnych poniesionych na wykonanie remontu przed i po zastosowaniu projektu.

§ 7. Oszczędności powstałe przy zastosowaniu projektów usprawniających organizację robót (remontowo-budowlane) oblicza się biorąc za podstawę korzyści wynikające ze skrócenia czasu wykonania i równoczesnego wzmożenia produkcji względnie korzyści wynikające ze zmniejszenia kosztów nakładowych przed i po wprowadzeniu projektu.

§ 8. Przy ustalaniu szacunkowego wynagrodzenia za projekty, dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy, należy uwzględnić stopień zabezpieczenia, jak również przewidywane zmniejszenie się kosztów i ewentualnie strat, spowodowanych nieszczęśliwymi wypadkami przed i po zastosowaniu projektu.

§ 9. W przypadkach, w których oszczędności nie da się obliczyć w myśl wytycznych zawartych w §§ 4 — 7, wynagrodzenie należy ustalać szacunkowo.

§ 10. 1. Obliczenia oszczędności dokonuje się na arkuszach obliczeniowych według wzoru Nr 1, sporządzonych oddzielnie dla każdego projektu racjonalizatorskiego.

2. Arkusz obliczeniowy podpisuje w przedsiębiorstwie dyrektor przedsiębiorstwa (kierownik techniczny) oraz główny (starszy) księgowy.

§ 11. 1. Oszczędności obliczane są przez komórki kosztów własnych zakładu na zlecenie komórek wynalazczości.

2. Komórki kosztów własnych korzystają przy obliczaniu oszczędności z pomocy działów technicznych i innych, które obowiązane są w każdym przypadku pomocy takiej udzielić.

3. Główni (starsi) księgowi obowiązani są do kontrolowania danych liczbowych obliczonych przez komórkę kosztów własnych.

§ 12. Dla każdego przyjętego i zastosowanego pracowniczego projektu racjonalizatorskiego zakład pracy prowadzi kartę ewidencyjną oszczędności według wzoru Nr 2. Do prowadzenia tych kart obowiązane są komórki wynalazczości. Dane liczbowe w karcie ewidencyjnej powinny być zgodne z danymi zawartymi w arkuszu obliczeniowym oszczędności (wzór Nr 1).

§ 13. Jeżeli projekt racjonalizatorski został zastosowany w wielu zakładach, Ministerstwo Gospodarki Komunalnej (Samodzielny Wydział Techniki) prowadzi ewidencyjną kartę zbiorczą oszczędności według wzoru Nr 3.

Minister Gospodarki Komunalnej: *K. Mijal*

Załącznik do Instrukcji
Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 27 paź-
dziernika 1951 r. (poz. 1516)

WZÓR Nr 1

ARKUSZ OBLICZENIOWY OSZCZĘDNOŚCI

Tytuł projektu ..... Nazwisko i imię racjonalizatora													Projekt racjonalizatorski Nr ..... Data zastosowania projektu		Stanowisko (funkcja) ..... Zakład pracy racjonalizatora		Kategoria	
Lp.	Nazwa produkcji (usług)	Okres czasu przyjęty do obliczenia oszczędności		Planowany koszt jednostkowy			Wynikowy koszt jednostkowy			Ilość wyrobów wykonanych na lub rozliczanych usług	Koszt jednostkowy produkcji lub usług	Obliczenie oszczędności						
		od	do	Materiał bezpostr.	Roboc. bezpostr.	Koszty uprzem. i inne	Razem	Materiał bezpostr.	Roboc. bezpostr.			Koszty uprzem. i inne	Razem	Zaułek-szenie kosztów	Suma oszczędnej oszczędności netto			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16			

Kierownik zakładu pracy

Główny (starszy) księgowy

Centralny Zarząd Zakład pracy	KARTA EWIDENCYJNA OSZCZĘDNOŚCI		Projekt racjonalizatorski Nr .....
1. Kategoria projektu	Wynalazek	Udoskonalenie techniczne	Usprawnienie
2. Potwierdzenie oryginalności (Nr i data pisma Urzędu Patentowego R.P.)			
3. Tytuł projektu			
4. Nazwisko i imię racjonalizatora		5. Stanowisko (Funkcja)	6. Zakład pracy racjonalizatora
7. Data zastosowania projektu w zakładzie macierzystym	8. Data zastosowania projektu w danym zakładzie		9. Miejsce zastosowania (stanowisko robocze)

**A. PLANOWANA ROCZNA OSZCZĘDNOŚĆ
Z TYTUŁU WYKORZYSTANIA PROJEKTU**

1.	Oszczędność na materiale				Planowana roczna oszczędność na materiale c x d zł
a) Ilość zaoszczędzonego materiału na 1 sztuce	b) Ilość wykonanych sztuk w roku	c) Ilość zaoszczędzonego materiału w ciągu roku	d) Cena jednostkowa materiału w zł		
2.	Oszczędność na robociznie				Planowana roczna oszczędność na robociznie c x d zł
a) Ilość robocz. godz. zaoszczędzonych na 1 sztuce lub czynności	b) Ilość wykonanych sztuk lub czynności w roku	c) Ilość zaoszczędzonych rob. godz. w roku	d) Koszt własny 1 rob. godz.		
3.	Oszczędności roczne z innego tytułu nie wymienione w punktach 1. 2.				zł
4.	Razem oszczędność				zł
5.	Koszty potrącalne (§ 23 uchwały R. M.)				zł
6.	Razem planowana oszczędność roczna netto (4-5)				zł

WZÓR NR 3

CENTRALNY ZARZĄD		ZBIORCZA KARTA EWIDENCYJNA OSZCZĘDNOŚCI		PROJEKT RACJONALIZATORSKI NR		KATEGORIA	
TYTUŁ PROJEKTU				Potwierdzenie oryginalności		Data zastosowania pro- jektu	
NAZWISKO I IMIĘ RACJONALIZATORA				Stanowisko (Funkcja)		Zakład pracy racjonalizatora	
ZAKŁAD PRACY		Data wprowadzenia projektu	Oszczędność uzyskana za pierwsze 6 mies. (netto)		Oszczędność uzyskana w ciągu roku wykorzystania	Wysokość nagrody do wypłaty	

OBJASNIENIA DO WZORU Nr 1

Kolumna 2 arkusza przeznaczona jest do wpisywania nazwy produkowanego wyrobu lub usług, dla którego dokonuje się obliczenia oszczędności. W kolumnie 3 należy podać okres czasu przyjęty do obliczenia oszczędności.

W przypadku gdy projekt zastosowano w ciągu roku i obliczenie oszczędności będzie dotyczyć dwu okresów gospodarczych (jak to przewiduje § 20 uchwały) oraz gdy dane planowane na te okresy nie są identyczne, obliczenia oszczędności należy dokonać dla każdego okresu oddzielnie w dwu kolejnych rubrykach.

W kolumnach 4 — 7 należy podać planowany koszt wyrobu (usług) z podziałem na rodzaje kosztów oraz koszt całkowity (kolumna 7). Pod mianem „koszty inne” (kol. 6) należy rozumieć koszty specjalne, narzut kosztów zaopatrzenia materiałowego, koszty wydziałowe i koszty ogólne zakładowe.

Dane liczbowe w tych rubrykach powinny być zgodne z danymi zamieszczonymi we wzorze P. 30 p. Instrukcji Nr 28 PKPG. Kolumny 8 — 11 przeznaczone są do ujęcia wynikowego kosztu jednostkowego wyrobu (usług) również z podziałem na rodzaje kosztów. Dane liczbowe powinny być zgodne z danymi arkuszy kalkulacyjnych na okres przyjęty do obliczenia.

Kolumna 12 służy do ujęcia rozmiaru produkcji (usług) wykonanej w okresie obliczeniowym. Rozmiary produkcji należy wykazać w sztukach, tonach, jed-

nostkach usług itp. W kolumnie 13 należy wpisać całkowity koszt produkcji wynikający z pomnożenia danych w kolumnach 11 i 12.

Kolumna 14 służy do obliczania oszczędności, która stanowić będzie iloczyn jednostek produkcji wykonanej po cenie planowanej, pomniejszony o koszt całkowity wynikowy związany z wykonaniem produkcji (liczba kol. 12 pomnożona przez liczbę kol. 7 i zmniejszona o liczbę kol. 13).

W kolumnie 15 należy podać sumę kosztów, o których mowa w § 23 uchwały, powstałych na innych odcinkach produkcji wskutek zastosowania projektu. Zwiększenie kosztów oblicza się przez porównanie kosztów zaplanowanych z kalkulacją wynikową.

W kolumnie 16 wpisuje się sumę rzeczywiście osiągniętej oszczędności, będącej podstawą do ostatecznego obliczenia wynagrodzenia dla twórcy projektu. Sumę oszczędności netto uzyskuje się jako różnicę sum podanych w kolumnach 14 — 15.

W przypadku zmiany cen materiałów robocizny i innych elementów kosztów po zastosowaniu projektu, zmiany te należy uwzględnić przy obliczaniu oszczędności, stosując te same ceny w danych planowanych jak i wynikowych. Przy obliczaniu oszczędności należy ponadto mieć na uwadze § 22 uchwały, który nakazuje obliczanie oszczędności od daty rozpoczęcia normalnej produkcji, tj. po dokonaniu nakładów na okres wstępny zastosowania projektu.